

виконавської специфіки народнопісенного виконавства, зокрема і в контексті діяльності української діаспори; методичний модус, який вирізняється новаційною акцентуацією емоційної компоненти народнопісенного мистецтва, акцентуацією необхідності формування українознавчого фундаменту сучасної фахової підготовки виконавця народної пісні, урізноманітнення регіонально маркованих навичок виконавства, потреби в режисерському оформленні виконавського процесу та застосування палітри засобів мистецтва естради; персональний модус, пов'язаний з активізацією уваги до виявлення специфіки інтерпретування народнопісенної виконавської парадигми у творчості видатних виконавиць народної пісні; термінологічний модус, який позначений тенденцією розширення термінологічного апарату з питань народнопісенного виконавства у зв'язку з розширенням обривів його функціонування, активізацією застосування таких понять, як «етноестетика», «народнопісенне амплуа» тощо; функціональний модус, позначений спрямованістю на висвітлення проблем буття народнопісенного мистецтва в художньому просторі сучасності.

В. Осипенко, Є. Федоренко

**ДАВНІЙ ОБРЯДОВИЙ НАСПІВ ЗЕЛЕНИХ СВЯТ РІВНЕНЩИНИ
У ВИКОНАВСЬКІЙ ВЕРСІЇ МАР'ЯНИ САДОВСЬКОЇ**

V. Osypenko, Ye. Fedorenko

**THE ANCIENT RITUAL CHANT OF THE GREEN HOLIDAYS OF RIVNE REGION
IN THE PERFORMANCE VERSION OF MARIANA SADOVSKA**

Виконавський фольклоризм як одна із сучасних форм існування української народнопісенної традиції, що до того ж на сьогодні має значну чисельну перевагу, залишається такою, що має багато невирішених проблем, зокрема пов'язаних зі ступенем наблизеності до першоджерела та принципів художнього опрацювання давнього пісенного спадку. Важливість у створенні сучасної виконавської версії ґрунтується на засади наукових досліджень та принципи реконструктивного відтворення, на жаль, не є правилом для виконавців народної пісні. Тому актуальним є вивчення досвіду успішної практики співаків, що в основу своєї роботи поклали експедиційну, дослідницьку та реконструктивну діяльність. Українська співачка, акторка, композитор Мар'яна Садовська давно мешкає у м. Кельн (Німеччина), але її творча діяльність тісно пов'язана як з народнопісенною культурою, так і з українським сучасним мистецтвом. Розуміючи можливості культурної дипломатії, співачка сьогодні намагається багато робити, аби голос України був почутий світом. Аналізуючи аудіоальбом М. Садовської «Весна» (2015), Г. Бреславець називає деякі ознаки виконавського стилю співачки, а саме експресивність і драматизм висловлювання та тембральну насиченість голосу, що походить з її володіння автентичною манерою співу. На наш погляд, цікавим є опрацювання співачкою давнього наспіву з Рівненського Полісся, який супроводжує обряд «водіння Куста», що до наших днів збережено у с. Сварицевичі Дубровицького р-ну. Співаючи його, ходили по хатах з пишно нарядженою зеленими гілками дівчиною. Як запевняє С. Килимник, на Зелені Свята з лісу приносили гілки (клевачка) «у гості», тому що в них перебували душі предків — дідів-прадідів. Таким чином, разом із «Кустом» приходять у хату Добрий дух прадідів. Ритуали Зеленої неділі саме і було присвячено пам'яті всіх покійників Роду. Надзвичайно вражає ритуальне голосіння

на могилах, що відбувається вранці на Трійцю. Жінки голосили екстатично, вільно імпровізуючи вербальний текст на усталену мелодекламаційну формулу. Спонтанне драматичне пронизливе багатоголосся супроводжує індивідуальну розмову з душею покійного родича.

У власній виконавській версії «Пісні до Зелених свят» Мар'яна Садовська не використовує свій улюблений інструмент індійську гармонію, що часто супроводжує її виспівування народних пісень. Вона вибудовує звуковий простір виключно своїм голосом, але застосовує можливості сучасної техніки. Відтворення завчасно записаного голосіння, імітаційні повтори якого, накладаючись, виростають у поліфонічну фактуру, окремим пластом звучить разом із виконуваним наспівом «Тройця, Тройця, Пресвятая Богородице...». Спів голосіння вирізняється близьким виголошенням слова, щемливим звучанням головного регістру, імпровізаційністю, насиченням дрібною мелізматиною та глісандуючим характером. Поступово насичуючись кількісним відтворенням та динамікою, цей звуковий пласт призводить у кінці до драматичної кульмінації. Звучання обрядового трійцького наспіву теж характеризується співом у високому регістрі, з переважанням головного резонування. Наявними є прикриття звуку, близька але наближена до літературної вимова, яка позбавлена діалектного редукування голосних.

Зазначена виконавська версія належить до виконавського фольклоризму вільного типу, що ґрунтується на глибинних знаннях традиції.

В. Осипенко, К. Іваник

НАРОДНОПІСЕННА ТРАДИЦІЯ УКРАЇНИ В ПРОЄКТАХ НАТАЛІЇ ПОЛОВИНКИ

V. Osypenko, K. Ivanyk

FOLK SONG TRADITION OF UKRAINE IN THE PROJECTS OF NATALIJA POLOVYNKA

Величезне значення народнопісенної традиції у ствердженні національної свідомості народу та зміцненні духовної енергії українців визнано провідними науковцями й філософами та все ясніше відкривається нам сьогодні, під час війни.

Творча діяльність Наталії Половинки скерована метою відродження традиційної культури України, відкриття її глибинних сенсів, духовної повноти й потужного потенціалу народнопісенної традиції як зберігаючого чинника народу, його мови, його духовної сили, його ідентичності. «Не ми маємо берегти пісню, а слід усвідомити, що пісня береже нас» — так висловилася заслужена артистка України, лауреат Національної премії ім. Тараса Шевченка Наталія Половинка на форумі “Via Carpatia 2021” у дискусії «Проекція. Створення образу епохи незалежності» (с. Криворівня, Івано-Франківської обл.). На думку співачки, саме пісня в змозі відновлювати цілісність особистості та народу.

Під час війни Половинка продовжує активно працювати, дає благодійні концерти, спектаклі. Її мистецько-дипломатичні тури Європою спрямовані на ствердження унікальності та самобутності національної культури, створення нового образу України для іноземців та для самих українців. Зазначені заходи також збирають кошти як для допомоги ЗСУ та волонтерів, так і на захист та відновлення пам'яток культури України, що зазнають руйнувань під час ракетних атак ворога.